

JEVREJSKA ŠTAMPA
NA TLU JUGOSLAVIJE DO 1941. GODINE

НАРОДНИ ПРИЈАТЕЉ

אניו 1

איל

נומירו 1

אמינו דיל פואיבלו

ארטיקולוס דיצין
סיר פירמאדום
חי נו סיריטורנאן
אונסקוס 10 סאנ-
טימם לה סירה

נורנאל פור ניצידאדים
ישראליתתם ליטיראטורה חי סינסיאה
אפאריסי חונה ציו אל מיז

קו פריכיוו ;
6 פראנקוס אל
חניו. 3 פֿר
פור 6 מיזם

והיו לך למקרא העדה ולמסע את המחנית
(במדבר י ב)

Београд Новембра 1888

ביגנראדו כסליו 5649

אה מואיסטרום קוריליגייונאריוס !

קון טואיסטרום לירקולאריס קי היספארטימוס אינטרו טואיסטרום קוריליגייו-
נאריוס, טוצימוס חיל חונור די דארליס אה סאציר קי מוס דיטירמינימוס די
פובליקאר חון נורנאל חון לינגואה היספאניולא חיל קואל אפאריסירה חונה
ציו אל מיז.

חויי קומפלימוס מואיסטרה פרומיטה, חי חון חזיינדו אפאריסיר חיל
פרימיר פלייו, טופאמוס פור נוסטו די דאר אה סאציר אה טואיסטרום חונ-
ראדום, מילדאדוריס חיל היסקופו די טואיסטרה ריציסטה חי חיל פרונראס קי
פינאמוס די סינייר סינון קי חנסי חים לה רינגלס די קאדה ריזאקבייון אל
חוימפיסיו די סו לאצורו.

JEVREJSKI ISTORIJSKI MUZEJ
Saveza jevrejskih opština Jugoslavije

IZLOŽBA
JEVREJSKA ŠTAMPA
NA TLU JUGOSLAVIJE
DO 1941. GODINE

*Izložba se održava u dane kada je
1942. godine prestao da postoji
»jevrejski logor« na Sajmištu, jer su nacisti
ubili i poslednju grupu jevrejskih žena i dece
iz Beograda i drugih krajeva Srbije.
Ovom izložbom obeležavamo 40-godišnjicu te
tragedije.*

Izdavač:
Savez jevrejskih opština Jugoslavije
Beograd 1982.

Na korici:
prva strana prvog lista
Narodni prijatelj — (El amigo del pueblo)
štampan u Beogradu 1888. godine

Autor teksta kataloga i izložbe:
Milica Mihailović
Odgovorni urednik:
Dr Vidosava Nedomački
Recenzent:
Dušan Sindik
Lektor:
Dragica Stojanov
Saradnici u pripremi izložbe
Ana Lebl
Milica Hasipi
Prevod rezimea:
Cvijeta Jakšić
Štampa:
»10 oktobar«, Smederevska Palanka
tel: 831-730

Ovom izložbom se nastavljaju istraživanja Jevrejskog istorijskog muzeja u Beogradu iz oblasti izdavačke delatnosti, novinarstva i štamparstva Jevreja Jugoslavije. Ovo je ujedno prilika da se javnosti prikaže još jedna od zbiraka Jevrejskog istorijskog muzeja. Zbirka novina i časopisa sa ove izložbe je deo biblioteke Saveza jevrejskih opština Jugoslavije, ali se većina tih časopisa čuva u Jevrejskom istorijskom muzeju zbog retkosti i značaja. Na izložbi su prikazani i časopisi iz biblioteke pok. dra Lavoslava Šika, koja se čuva u jevrejskoj opštini u Zagrebu, i primerci iz biblioteke Jevrejske opštine u Sarajevu. Najtoplije zahvaljujemo ovim opštinama za pozajmljene primerke. Oni primerci koji se čuvaju u drugim bibliotekama u Jugoslaviji i van nje prikazani su u obliku kopija.

Eli Tauber, novinar iz Sarajeva, započeo je 1979. rad na pregledu jevrejskih listova u Jugoslaviji za Jevrejski istorijski muzej u Beogradu, ali je obradio samo fondove Jevrejske opštine Sarajevo i Jevrejskog istorijskog muzeja. Tekstove na latinu istraživala je Krinka Vidaković, hispanist iz Beograda, a prikupljanjem podataka o vojvodanskoj jevrejskoj štampi bavi se Pavle Šosberger, bivši predsednik Jevrejske opštine Novog Sada. Sadašnja izložba u Jevrejskom istorijskom muzeju obuhvata i rezultate njihovih istraživanja.

JEVREJSKA ŠTAMPA NA TLU JUGOSLAVIJE DO 1941. GODINE

Prvi jevrejski list pojavio se 1667. godine u Amsterdamu; bio je na jidišu¹, štampan hebrejskim slovima. Prvi list na hebrejskom pojavio se 1728. takođe u Amsterdamu, a izlazio je do 1761. godine.

Prema pregledu i popisu jevrejskih listova², od 1667. do 1929. štampano je oko 5.000 jevrejskih listova u oko 70 zemalja. Prema svom opredeljenju mogli bi se podeliti na verske, političke i socijalne. Najviše upotrebljavani su jidiš, engleski, nemački i hebrejski.

Tokom XIX veka, jidiš-novine se veoma proširuju tako da u srednjoj i istočnoj Evropi postaju štampa svakodnevnog života. Iz Rusije su se širile prema Zapadu preko Engleske i Francuske sve do Amerike.

Novine koje su štampane na hebrejskom imale su uglavnom književni sadržaj i razvijale se u Nemačkoj, a kasnije u Austriji, Galiciji i Palestini. Veliki deo ovih novina imao je veoma napredno opredeljenje, pogotovo u srednjoj i istočnoj Evropi.

Posebnu grupu čine listovi na ladinu³ koji su se pojavili u Turskoj, Grčkoj, Bugarskoj, Srbiji i Bosni. Među njima je bilo oko tridesetak šaljivih, a u Solunu je izlazilo nekoliko listova socijalističke i komunističke orijentacije⁴.

Ovoliki broj listova može se objasniti željom da se izrazi emocionalno i intelektualno stanje koje je bilo osobeno za Jevreje početkom XX veka u gotovo svim evropskim zemljama. Na to raspoloženje je uticala novostečena građanska ravnopravnost (koju su Jevreji sticali u različitim zemljama uglavnom u drugoj polovini XIX veka). Stičanjem građanske

ravnopravnosti, za Jevreje su se povećale mogućnosti školovanja i obrazovanja, čime se izlazilo iz uskih patrijarhalnih i verskih okvira jevrejskog života. Kultura i umetnost evropske civilizacije postali su svojina mladih jevrejskih intelektualaca koji se u velikom broju počinju školovati u evropskim univerzitetima. Međutim, tu se u isto vreme susreću i sa uvek prisutnim predrasudama u odnosu na Jevreje, njihovu veru, osobine, način života i intelektualne mogućnosti. Kao odgovor na stalne pogrome, poniženja i bedu koja je vladala među milionima Jevreja, krajem XIX veka javila se zamisao o obnovi jevrejske domovine u Palestini (Cionu), pa se otuda pokret koji je rođen iz te zamisli naziva cionizam.

Jevrejsko nacionalno osveščivanje koje se može pratiti kroz štampu izražavalo se na više načina: u svim jevrejskim listovima isticani su svetli primeri iz jevrejske istorije i ličnosti koje su svojim delom doprinele svetskoj kulturnoj i naučnoj misli. Opisivani su primeri Jevreja iz svih zemalja koji su u svojim karijerama i u građanskom i u javnom životu postigli izuzetne uspehe. Isticane su jevrejske zajednice koje su uspešnim organizovanjem ostvarile neke značajne rezultate na kulturnom, verskom, vaspitnom ili ekonomskom polju. Druga stalna tema svih jevrejskih listova je odnos drugih nacija prema Jevrejima i »jevrejskom pitanju«. Pogromi, antisemitski ispadi i antijevrejski zakoni koji su donošeni i primenjivani u Rumuniji, Poljskoj, Rusiji, Austriji i drugim zemljama bili su tako česti da su uvek davali materijal za jednu celu stranu, a neki listovi su posvećivali i više prostora takvim temama.

Jevrejski listovi koji su se javili u XIX veku bili su pre svega informativni i prosvetiteljski. Tek posle prvog svetskog rata pojavio se veliki broj stranačkih listova, a kao odgovor na to i nezavisni informativni listovi. Po mnogim mestima su osnivani nacionalni klubovi i udruženja koji imaju i svoja glasila. Na taj način se broj jevrejskih listova stalno povećavao, a njihova shema je bila ista gotovo u svim zemljama.

Jugoslovenski jevrejski listovi sačuvani su u nekoliko biblioteka. Najveći broj ih poseduju Nacionalna i Sveučilišna biblioteka u Zagrebu. Priličan broj je sačuvan u biblioteci dra Lavoslava Šika u Zagrebu. U Jevrejskoj opštini u Sarajevu sačuvani su oni koji su izlazili u tom gradu, s tim što se najstariji sarajevski jevrejski list nalazi u Nacionalnoj i Univerzitetskoj biblioteci u Sarajevu. Biblioteka Matice srpske u Novom Sadu poseduje nekoliko vojvodanskih jevrejskih

listova. Budući da je fond Narodne biblioteke u Beogradu uništen, beogradski jevrejski listovi se mogu naći jedino u zagrebačkoj Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci. I to ne svi; oni najstariji nisu sačuvani ni u jednoj biblioteci u Jugoslaviji, pa smo jedan list uspeli da pronađemo u Jerusalimu u Nacionalnoj biblioteci, a za nekoliko još tragamo.

Budući da su se Jevreji dosta bavili štamparstvom i izdavačkom delatnošću, to ovde želimo naglasiti da su ovom izložbom obuhvaćeni samo oni listovi koji su se bavili jevrejskim pitanjima. Ovim pregledom nismo obuhvatili listove koje su Jevreji izdavali, a govorili su o opštim temama. Takvih je bilo priličan broj u Subotici i drugim mestima Vojvodine, a poznati su nam primeri i iz Varaždina⁵, Sarajeva⁶ i Beograda.⁷

Jugoslovenski jevrejski listovi izlazili su uglavnom jednom nedeljno, nekoliko ih je izlazilo dva puta mesečno, a omladinski, sportski i umetnički časopisi jednom mesečno. Od godišnjaka su izlazila tri kalendara i Jevrejski almanah Saveza rabina Kraljevine SHS. Gotovo svi listovi i časopisi počinjali su da izlaze između septembra i novembra pošto se to vreme poklapalo s početkom jevrejske nove godine. Nedeljni listovi su izlazili petkom zato što se subotom nije radilo (na sarajevskom listu *Jevrejski život* bilo je naznačeno da izlazi petkom u podne). Tiraž nije navođen tako da se o interesovanju čitalaca može suditi samo po pismima čitalaca. Jedini izuzetak je časopis *Hanoar* koji u trećem godištu ima u impresumu podatak o tiražu od 1.000 primeraka. Jezici kojima su štampani listovi bili su nemački, mađarski, ladino i srpskohrvatski, odnosno hrvatskosrpski.

Što se tiče političkog opredeljenja, ovi listovi su bili građansko-liberalni. Omladinska štampa je bila marksistički usmerena, mada bi bilo tačnije da se kaže da je imala uporedo i marksističku i cionističku orijentaciju.

Pojava, izgled i sadržaj novina bili su u uskoj zavisnosti od političkih i društvenih prilika, ekonomskih mogućnosti i međunacionalnih odnosa u pojedinim delovima Jugoslavije u kojima su živeli Jevreji. Drugi osnovni činilac koji je uticao na izgled lista bilo je stanje duha u jevrejskoj sredini u kojoj su pokrenuti časopis ili novina. U vreme pre prvog svetskog rata to stanje duha bila je stalna uznemirenost pred pogromima i antijevrejskim zakonima. Posle prvog svetskog rata, to je bilo oduševljenje pred mogućnošću ostvarenja sna o domovini. Od 1933. godine celokupna jevrejska štampa (ne samo u Jugoslaviji) piše o Srednjem veku koji dolazi, o sumraku

civilizacije pod nacističkim terorom. Tekstovi koji su objavljivani sve do početka drugog svetskog rata predstavljali su apele upućene savesti čovečanstva.

Glavna središta u kojima su se u Jugoslaviji pojavljivali jevrejski listovi bili su Beograd, Zagreb, Sarajevo, Novi Sad, Subotica i Osijek. Od 1888. godine, kad se pojavio prvi jevrejski list u Jugoslaviji, do 1941. godine štampano je preko 60 listova. Tematski bi se mogli svrstati u sledeće grupe: lokalni, nacionalni, verski, muzički, sportski, šaljivi, omladinski, dečiji, umetnički, informativni, prosvetiteljski, prigodni (na primer za purimske proslave).

Jevrejska štampa je ređe navođena u pregledima jugoslovenske štampe pošto su starija istraživanja obično bila pod naslovom »srpska štampa«, »hrvatska štampa«, a ne štampa u Srbiji ili Hrvatskoj, pa su jevrejski listovi bili stoga zaobilaženi.

Najpotpuniji popis jevrejskih listova u Jugoslaviji može se naći u Analima Leksikografskog zavoda FNRJ iz 1955. godine. U svojoj knjizi Srpska štampa između dva rata (Beograd 1956), Vuk Dragović navodi beogradsku, sarajevsku i novosadsku jevrejsku periodiku iz vremena između dva rata. Do sada su najbolje obrađeni novosadski jevrejski listovi u katalogu 150 godina novosadske štampe 1825-1975, koji je priredio Bogdan T. Stanojev, a štampan je u Novom Sadu 1975. godine.

Subotički jevrejski listovi obrađeni su u knjizi Tibora Kolozsija, Szabadkai sajtó (1919-1945) koja je izašla u Novom Sadu 1979. godine.

●

Prema spisku Jevreja u Beogradu iz 1845. godine postojale su 363 jevrejske porodice. Po zanimanju je najviše bilo trgovaca, ali se pored toga navodi i 39 drugih zanimanja. Prema tom spisku, u Beogradu su tada bila šestorica tipografa Jevreja koji su od 1837. verovatno radili na štampanju hebrejskih knjiga u Državnoj štampariji u Beogradu. U to vreme su u Beogradu postojale najmanje dve sinagoge, škola, nekoliko ritualnih čitališta, a glavni govorni jezik Jevreja bio je ladino. Aškenaski Jevreji (iz Austrije, Nemačke, srednje i istočne

Evrope) osnovali su svoju opštinu u Beogradu 1869. za razliku od španskih Jevreja koji su tu živeli od XVI veka. Kako ni jedni ni drugi nisu dobro govorili srpskohrvatski, to je 1872. osnovana »Društvena škola za izobražavanje srpsko-jevrejske omladine«. Zadatak škole je bio »da se pruži jevrejskoj omladini mogućnost da što temeljnije izuči srpski jezik i druge naučne predmete, koji će joj od potrebe biti«.³

Predsednik Beogradske jevrejske opštine postao je 1887. godine Jakov Alkalaj koji je pokrenuo prvi beogradski jevrejski list *El amigo del puevlo* (Narodni prijatelj), a štampan je na latinu hebrejskim slovima; naslov je bio i na srpskohrvatskom. List je izlazio od 1888. do 1892. godine.

O sledećem listu koji je štampan u Beogradu saznajemo iz knjige *Espanoles sin patria* koju je objavio dr Angel Pulido Fernandez u Madridu 1905. godine. Na 642. strani štampano je pismo Benka Daviča, prevodioca i publiciste iz Beograda. Opisujući prilike u Beogradu oko 1900. godine odnosno sredinu špansko-sefardskih Jevreja), on između ostalog kaže: »... *Atras unos anos se publicaba en caracteres »ladinos« el »Pasatiempo« mas el tiempo de esos caracteres y periodicos por aqui ya paso.»* List *Pasatiempo* nismo dosad uspeli da pronađemo po bibliotekama u Jugoslaviji niti van nje, ali iz naslova se može naslutiti da je bio humoristički.

Sledeći jevrejski list o kome znamo samo iz literature je *Bešalom* koji se navodi u pregledu jevrejske štampe objavljenom u *Jüdisches Lexikon*, sv. IV, Berlin 1930, str. 1102, Tabela I. Za ovaj list se kaže da je izlazio na španskom, po potrebi, 1906. u Beogradu.

Posle prvog svetskog rata javlja se nekoliko listova, ali nijedan nije bio dugog veka. Objašnjenje za to moglo bi se naći u činjenici da su generacije koje su bile nosioci jevrejsko-španske kulture i koje su odrasle na Jajiji i Dorćolu polako nestajale sa scene. Za vreme prvog svetskog rata stradali su i Jajija i Dorćol, pa su se Jevreji preselili u gornje delove grada. Od sitnih trgovaca i, zanatlija među kojima je vladao patrijarhalni, orijentalno-sefardski duh, sada se polako stvarao građanski stalež, a broj intelektualaca je sve više rastao. U ulici Kralja Petra (danas Ulica 7. juli) podignut je novi kulturni dom u kome je bila otvorena bogato opremljena biblioteka i čitaonica. U to vreme su i aškenaski Jevreji započeli dobijati značajniju ulogu u kulturnom životu Beograda.

U razdoblju 1920-1930. pokrenuto je nekoliko listova na srpskohrvatskom, s ponekim tekstom na latinu, ali su bili

kratkog veka — najviše su izlazili po godinu dana. Donosili su lokalne beogradske vesti i imali veoma naglašenu nacionalnu notu. Stalne rubrike bile su priče u nastavcima, a na poslednjoj strani **Glasnika**, koji je izlazio 1920, štampani su zanimljivi prilozi o šahovskom velemajestoru Štajnicu. Sa izmenjenom redakcijom i naglašenijom nacionalnom notom, ovaj list je nastavio da izlazi 1924, ali se zbog finansijskih poteškoća opet ugasio.

Najznačajniji beogradski jevrejski list bio je **Vesnik jevrejske sefardske veroispovedne opštine** koji je izlazio u razdoblju 1939-1941, a po brojnim prilozima iz istorije Beogradske, sefardske opštine postao je nezamenljiv izvor obaveštenja za istoričare. Posebnu draž daju mu rubrike »Iz prošlosti naše zajednice« i »Iz fotoarhiva naše opštine« koje je sa mnogo ljubavi uređivao David Alkalaj. Kao pandan ovom listu, Aškenaska opština u Beogradu pokrenula je 1941. svoj **Glasnik** u istom formatu i sličnog sadržaja. Godina u kojoj je pokrenut govori o velikom optimizmu njegovih pokretača.

Pored pomenutih listova, u Beogradu su izlazila i glasila Saveza Jevrejskih veroispovednih opština koja su bila namenjena jevrejskoj zajednici na području cele Jugoslavije. Tako je 1933. pokrenut **Glasnik Saveza jevrejskih veroispovednih opština Jugoslavije**. Izišla su tri broja u kojima su objavljene vesti o raznim zakonima i uredbama, — tekstovi o nastanku i istorijatu Saveza jevrejskih veroispovednih opština, tekstovi o istoriji Jevreja na Balkanu, književni prilozi (na pr. tekst o kongresu Pen-kluba u Dubrovniku), te razne vesti iz opština. **Glasnik** je prestao da izlazi iste godine. U razdoblju 1936-1939. izlazio je **Službeni list Saveza jevrejskih veroispovednih opština Kraljevine Jugoslavije**. Donosio je propise i uredbe kojima su usaglašavani jugoslovenski zakoni s verskim potrebama jevrejskih zajednica, na primer: Svetkovanje subote i jevrejskih praznika u školama i trgovinama, Zakonske odredbe o verskoj nastavi, Vođenje matica rođenih, venčanih i umrlih Jevreja, i slično. U listu su objavljivani i konkursi za verske službenike i druge vesti iz opština.

U Beogradu i Zagrebu je tokom 1935-1941. izlazio **Jevrejski narodni kalendar** (uredništvo se nalazilo u oba grada); on je spadao u najkvalitetnije i najobimnije časopise koje su štampali jugoslovenski Jevreji. Pored kalendarskog dela, statističkih podataka i zabavnog dela za decu, glavni deo kalendara su činili tekstovi iz istorije, prevodi i književni

prilozi. Uredništvo Jevrejskog narodnog kalendara pokrenulo je i posebnu »Biblioteku jevrejskog narodnog kalendara« u kojoj su štampane pesme i biografije slavnih jevrejskih pisaca, a najznačajnije izdanje ove Biblioteke je prevod Sidura (molitvenika) na hrvatskosrpski. Prevod je izišao 1938. u Zagrebu, a pre ovog molitvenika štampan je samo još jedan prevod Sidura na hrvatskosrpski, takođe u Zagrebu 1902. godine.

Jevreji su osnovali svoju opštinu u Zagrebu početkom XIX veka; bili su uglavnom aškenaskog porekla i govorili pretežno nemački. Jevrejska škola otvorena je 1841, a sinagoga je podignuta 1867. Zagrebački Jevreji su školovali svoju decu po evropskim univerzitetima, a kuće su im bile snabdevene molitvenicama i ritualnim knjigama koje su štampane u Beču i Berlinu. Od jevrejske štampe pratili su izdanja štampana u raznim evropskim središtima. U biblioteci dra Lavoslava Šika sačuvano je preko 200 jevrejskih listova od kojih je oko 20 štampano već sredinom XIX veka. Prvi jevrejski list pokrenut u Zagrebu bila je Židovska smotra, veoma nacionalno usmerena, koja je izlazila od 1906. do 1914, a donosila je vesti o Jevrejima koji su živeli u svim krajevima današnje Jugoslavije, kao i književne priloge.

Posle prvog svetskog rata nastalo je širenje zagrebačkog jevrejskog novinarstva. Po povratku iz rata, u Zagrebu se okupila grupa intelektualaca oduševljenih cionističkom idejom. S obzirom na to da su ovu ideju primili van Jugoslavije, oni su smatrali svojom dužnošću da je šire među hrvatskim Jevrejima i po celoj novoosnovanoj Jugoslaviji. Zagreb je postao središte cionističke štampe u Jugoslaviji, odnosno u njemu su štampana glasila Saveza cionista Jugoslavije koji je osnovan 1919, za razliku od Beograda u kome su štampana glasila Saveza jevrejskih veroispovednih opština Jugoslavije osnovanog 1919. godine. U Zagrebu je 1917. pokrenut list Židov, jedini jugoslovenski jevrejski list koji je neprekidno izlazio do 1941. godine. Pokrenut je kao »glasilo židovstva Jugoslavije«.

a docnije je postao zvanični list Saveza cionista Jugoslavije. U prvih nekoliko godina izlazio je na šest strana i uglavnom donosio programske tekstove, izveštaje sa sastanaka i skupština, te obilje izveštaja o raznim jevrejskim zajednicama u svetu i prilikama koje u njima vladaju posle rata. List je bio nastavak ideja začetih u *Židovskoj smotri*, a okupio je i isti krug ljudi. Donošenje Balfurove deklaracije¹⁰ i antisemitski ispadi koji nisu prestajali u zemljama istočne i srednje Evrope uticali su na jačanje jevrejske nacionalne svesti i na prihvatanje cionističke ideje. Time se može objasniti pojava da su bili cionistički obojeni gotovo svi listovi koji su se pojavljivali posle prvog svetskog rata. *Židov* je vremenom povećao format i broj strana, prilozi su postali raznovrsniji, a uvedene su fotografije i karikature; tako je poznata zagrebačka karikaturistkinja Klema Švarc-Požgaj imala često priloge na stranicama *Židova*. Najviši kvalitet postigao je list sredinom tridesetih godina (1933-37); kulturni prilozi iz tih godina su prava antologija književnih tekstova, prikaza likovnih događaja, priloga iz jevrejske istorije, arheologije i etnologije. Naklada »*Židov*« je dvadesetih i tridesetih godina štampala malu biblioteku popularnih knjiga s temama iz jevrejske istorije i pitanja iz savremenog jevrejskog života. U toj seriji objavljen prevod Hajneovog dela *Baharaški rabin*, monografija o Ben Gabirolu (jevrejskom pesniku iz X veka), monografija o zemunskom rabinu Haj Alkalaju i druge zanimljive knjige.

Od 1919. godine, u Zagrebu je štampan i časopis *Gideon*, vjesnik Saveza židovskih omladinskih udruženja Kraljevstva S.H.S. Izlazio je do 1926. i donosio izveštaje o svim omladinskim aktivnostima, sportskim i kulturnim priredbama, muzičkim i književnim nastupima. Od 1926. do 1937. izlazio je časopis *Hanoar*, revija židovske omladine Jugoslavije, sličnog formata i sadržaja kao *Gideon*, ali je nešto kvalitetniji jer je donosio više umetničko-istorijskih priloga. Najviši kvalitet dostigao je između 1929. i 1931. kad je urednik bio Pavao Wertheim koji je uveo i reprodukcije likovnih dela. Pored ovih listova, u Zagrebu je izlazio i *Vjesnik Saveza židovskih omladinskih udruženja*; on se prvi put javio 1924, izlazio povremeno do 1931. a docnije je štampan na stranicama *Židova*.

Za jevrejsku omladinsku štampu u Zagrebu bila su karakteristična umnožavanja na šapirografu i geštetneru. Listovi i časopisi tako umnoženi imali su kao zajedničku odliku i nov jezik koji je obilovao hebrejskim rečima pošto se od svakog nacionalno svesnog Jevrejina očekivalo da uči hebrejski.

U većini ovih listova donošeni su spiskovi literature i knjiga što ih treba čitati, a pojedini brojevi su u potpunosti bili posvećeni letnjim logorovanjima na kojima se jevrejska omladina obučavala za rad u poljoprivredi. Jedini nezavisan informativni list pojavio se u Zagrebu 1934. pod nazivom **Jevrejski list**, ali se ugasio iste godine. Od 1922. do 1941. izlazio je **Haaviv**, jedini list za decu koji je donosio pesme i priče jugoslovenskih autora, prevode, kao i priloge koje su deca slala.

Od listova posebne sadržine štampani su jedan sportski list **Makabijev vjesnik** i umetnički časopis **Omanut** koji je bio glasilo istoimenog »Društva za promicanje jevrejske umjetnosti u Zagrebu«. Društvo je veoma uspešno štampalo note jevrejske muzike, a »**Omanut**« je u 1940. bio jedina izdavačka kuća u Evropi koja je još štampala note za jevrejsku muziku. Društvo »**Omanut**« se sem izdavačkom delatnošću bavio uspešno i organizovanjem predavanja, predstava i koncerata.

Na kraju pregleda jevrejske štampe u Zagrebu pomenućemo da se u literaturi može naići na podatke o još nekoliko listova i časopisa štampanih u Zagrebu, ali ih do sada nismo pronašli po bibliotekama. Svakako bi najdragoceniji među njima bio **Godišnjak jevrejske opštine Zagreb** koji je 1927. štampala ta opština. Podatak o **Godišnjaku** daje dr Gavro Švarc u knjizi **Povjest zagrebačke židovske općine od osnutka do 50-tih godina 19. vijeka**, Zagreb 1939,3.

Jevreji su se naselili u Sarajevu u XVI veku, a 1966. proslavljena je 400-godišnjica njihovog dolaska u Bosnu i Hercegovinu. Došljaci su bili sefardski Jevreji; aškenaski Jevreji su se počeli doseljavati u XIX veku, a svoju opštinu su osnovali 1879. godine.

Jevrejsko stanovništvo u Sarajevu bilo je ekonomski veoma raslojeno pred drugi svetski rat, ali su i pored toga svi slojevi bili učesnici u veoma razvijenom kulturnom i društvenom životu. Tokom nekoliko vekova, sarajevska jevrejska sredina dala je blistave umove kao što su članovi rabinske porodice Pardo koji su tokom XVIII i XIX veka objavili desetinu knjiga

i bavili se vaspitnim radom. Tradicije sarajevskih »ješiva« (jevrejska verska škola) nastavio je i Jevrejski srednjeteološki zavod, koji je kao jedini takve vrste u Jugoslaviji otvoren 1928. godine.

Prvi jevrejski list štampan u Sarajevu bila je **La Alborada** koju je pokrenuo književnik i prosvetitelj Abraham Kapon (on je list štampao pod istim imenom u Ploeštiju 1888-89. odakle se doselio u Sarajevo). **La Alborada** je izlazila u Sarajevu od 28. decembra 1900. do 16. avgusta 1901, a imala je prosvetiteljsko-informativnu ulogu. Pored Kapona kao pokretača i jednog od glavnih urednika, u ovom listu su saradivali mnogi obrazovaniji Jevreji iz Sarajeva i drugih gradova. Međutim, i pored oduševljenja kojima je list dočekan, on se uskoro ugasio usled finansijskih poteškoća i nesuglasica u Jevrejskoj opštini.

Sledeći sarajevski jevrejski list bila je **Židovska svijest** koja je izlazila od 1919. do 1924. Pokretanje lista je podstaknuto istom idejom kao i pokretanje zagrebačkog **Židova**, zbog čega su oba lista slična u prvim godinama izlaženja. Godine 1921. izišla su četiri broja novog nezavisnog kulturno-političkog lista **Jevrejska tribuna**.

Zbog ideoloških neslaganja, među sarajevskim Jevrejima su se obrazovale dve grupe intelektualaca koje su se okupile oko listova kao glasila svojih gledišta. Grupa koja se zalagala isključivo za cionističku ideju okupila se oko **Židovske svijesti**.

Drugu grupu su činili napredniji intelektualci, uglavnom Sefardi koji su se borili za priznavanje sefardskog pokreta, ali uz to i za realniju i tolerantniju politiku koja je vodila računa o pitanjima jevrejstva u Jugoslaviji. Tako se dogodilo da su od 1924. izlazila u Sarajevu uporedno dva lista: **Nova židovska svijest** koja je nastavila opredeljenje **Židovske svijesti**, i list sefardskog pokreta **Jevrejski život**. Ovaj drugi list je okupio intelektualce kao što su bili Albert Abo Koen (urednik), Isak Samokovlija, Kalmi Baruh i drugi. Ova dva lista su vodila stalnu polemiku sve do 1928, kad su se ujedinili u zajednički novi list pod naslovom **Jevrejski glas** koji je izlazio od 1928. do 1941. godine. Tako se četvorogodišnji oštar polemički dijalog okončao kompromisom. U programskom tekstu prvog broja novog lista kaže se između ostalog da će ovaj list »pratiti napore cionističkog i sefardskog pokreta, kulturne i društvene potrebe Jevreja, da će pokloniti pažnju omladini i ekonomskim problemima«, a kao zanimljivost ovog programa navodimo sledeće: »... Posebnu pažnju posvetiće naš

list jevrejskom radništvu, da ojača njegova klasna svijest i preporođen kao snažan i zdrav faktor saraduje na zajedničkim našim nacionalnim potrebama.« Jevrejski glas je ostao nezamenljiv izvor obaveštenja o kulturnom i društvenom životu Jevreja u Bosni i Hercegovini. Glavna pažnja bila je usmerena na izveštavanje o događajima u zemlji: sve priredbe, predavanja, nove knjige, sastanci raznih kružoka, klubova, organizacija, sve je to najavljivano na njegovim stranicama. Napori da se očuva sefardska kulturna tradicija ogledali su se u stalnom objavljivanju tekstova na ladinu. Zahvaljujući tome sačuvane su priče sarajevske književnice Laure Papo Bohorete, zatim brojne sefardske poslovice i romanse, priče i tekstovi Isaka Samokovlije i drugih. Na stranicama Jevrejskog glasa bila je izneta i zamisao o stvaranju muzeja Jevreja Bosne i Hercegovine i u tom smislu su zabeleženi i objašnjeni neki pojmovi iz sefardske etnologije.

Na kraju želimo pomenuti i **Džepni kalendar** koji je izdavalo društvo za pomoć siročadi u Sarajevu »Ezrat Jetomim«.

Jevreji su se naselili u Vojvodini krajem XVII veka, živeli su u većim mestima i veoma brzo ekonomski napredovali. Bili su aškenaskog porekla, govorili mađarski i nemački, a do početka XX veka jidiš.

Po velikom broju učenih ljudi, veoma razvijenom kulturnom i društvenom životu, izraženoj političnosti i zainteresovanosti za cionističku ideju, vojvođanski Jevreji su bili bliži hrvatskim i slavonskim Jevrejima nego beogradskim. Najveća središta jevrejske štampe bili su Novi Sad i Subotica, mada su i neka manja mesta imala svoje listove. Najstariji vojvođanski jevrejski list je **Autonomija** koja je štampana u Subotici 1914-1915. na mađarskom, sa podlistkom na nemačkom i jidišu. Po opredeljenju je verski list koji se borio za samoupravu u Jevrejskoj opštini i za ujedinjenje jevrejskih zajednica bez obzira na političku orijentaciju. U Subotici su 1900. i 1922. štampani šaljivi listovi, odnosno stariji koji je izišao 1900. godine nije štampan nego je pisan rukom u jednom primerku.

Jevrejski subotički časopis sa umetničkim i književnim prilozima pokrenut je 1925. pod nazivom **Szombat (Subota)**, ali se ubrzo ugasio.

Ortodokсна jevrejska zajednica štampala je svoj list 1933. pod nazivom **Vjesnik Agudat Israela**, koji je iste godine promenio naziv u **Jevrejski vjesnik**, ali je takođe iste godine prestao i da izlazi. Od omladinskih listova štampan je 1933. godine jedan broj časopisa **Hašomer hacair** kao glasilo istoimene napredne omladinske organizacije. Podatke o druga dva omladinska časopisa **Cofe** i **Svesna omladina** dao je Dušan Jelić u studiji **Prilog izučavanju učešća bačkih Jevreja u NOR-u naroda Jugoslavije.**"

U Novom Sadu je izlazilo četrnaest jevrejskih listova i većina je imala lokalno-nacionalno opredeljenje. Najstariji list je **Jüdisches Volksblatt** koji je donosio tekstove o političkim, privrednim i socijalnim pitanjima Jevreja, a štampan je na nemačkom. Godine 1928. i 1933. bili su pokrenuti listovi na mađarskom **Zsidó Elet** i **Zsidó Ujság** sa veoma sličnom sadržinom kao i prethodni list. Budući da se nijedan od ovih listova nije održao 1935. su bili pokrenuti novi listovi sličnog sadržaja: **Jugoslavische Jüdische Rundschau** na nemačkom i **Jevrejske novine** na nemačkom i srpskohrvatskom. Pored ovih listova koji su se bavili opštim temama bili su pokretani i listovi posebnog usmerenja. Takva su bila na primer glasila cionističke revizionističke organizacije, najekstremnije struje u cionističkom pokretu. Njihov list **Ever Hajarden** pokrenut je 1935, a izlazio je do 1937; poslednja dva broja štampana su u Osijeku. List **Malhut Israel** koji je izlazio u Novom Sadu u razdoblju 1933-1941. bio je takođe glasilo revizionističke struje.

Od listova posebne sadržine izlazila su i dva sportska lista: **Juda Makabi** 1927. i **Makabi sport** od 1927. do 1930. Izišla su i dva broja umetničkog časopisa **Haivri** 1923. godine. Dalje je 1937. pokrenut u Jevrejskoj opštini Novi Sad, list **Jevrejski opštinar** koji je trebalo da izlazi po potrebi, ali je izišao samo jedan broj. U uvodnom tekstu bilo je navedeno deset tačaka za koje se list zalaže: stabilizacija odnosa unutar opštine, depolitizacija i razne ekonomske mere kao što je sniženje opštinskog poreza i slično.

Od ostalih listova koji su izlazili u Vojvodini, najzanimljiviji je **Jevrejski almanah** koji je izdavao Savez rabina Kraljevine S.H.S. Izlazio je u Vršcu od 1925. do 1930. U pet knjiga objavljeno je nekoliko kapitalnih tekstova za istoriju Jevreja

Jugoslavije i niz odličnih priloga o talmudskoj i svetovnoj jevrejskoj književnosti.

Sem u Zagrebu, u Hrvatskoj su se jevrejske novine pojavile u nekoliko gradova, a najviše ih je bilo u Osijeku. Tu je 1909. i 1910. štampan list **Židovska smotra** koji je 1906. pokrenut u Zagrebu. Za vreme izlaženja u Osijeku, u listu je štampan priličan broj lokalnih vesti, ali takođe i vesti iz drugih krajeva Jugoslavije u kojima su živeli Jevreji. Posle prvog svetskog rata u Osijeku je 1921. štampan **Židovski kalendar za 5682-83 godinu**. Zanimljivo je da u ovom kalendaru imaju veze sa jevrejstvom jedino jevrejski kalendar i tekst »Predsjedništvo i pododbori židovske bogoštovne općine u Osijeku gornjem gradu«, dok se svi ostali tekstovi odnose na književne i umetničke događaje u Hrvatskoj, te nemaju neposredne ili nikakve veze sa jevrejstvom. Godine 1932. štampan je list **Pokret nezavisnih vijećnika bogoštovne općine u Osijeku gornjem gradu**. Iz uvodnih tekstova vidi se da u »općinskom vijeću« postoje cionistička i asimilantska struja koje su u nesuglasici, dok je grupa neutralnih pokrenula ovaj list. Poslednji broj je izašao u maju 1935. u obliku letka s parolom »Za mir u općini«.

U Osijeku su 1934-1937. takođe štampani revizionistički list **Jevrejski vjesnik**, te omladinski listovi **Kadima** (1934) i **Cionij** (1937).

U Makedoniji gde su živeli sefardski Jevreji u veoma teškim ekonomskim uslovima bio je štampan samo jedan jevrejski list. To je **La renassencia djudia en Eskopia** štampana na ladinu 1928. godine.

Na kraju bismo želeli da ukažemo na jevrejske listove i časopise kao na izvore pouzdane i još neiskorišćene građe i dokumentacije za rekonstrukciju i oživljavanje slike jevrejskog života u raznim gradovima Jugoslavije. Napominjemo da oyu izložbu smatramo samo pregledom jevrejske štampe i da tek očekujemo da će ona zainteresovati za studioznija istraživanja. Vrednost časopisa procenjavana je prema kulturno-umetničkom doprinosu jugoslovenskom kulturnom mozaiku i po dokumentarnom materijalu o istoriji jugoslovenskih Jevreja koji se može koristiti iz određenog lista.

U društvene odnose sredina u kojima su se listovi javljali, u politiku koju su zastupali i u reagovanja sredine na takva pisanja nismo ulazili zato što smatramo da je to tema kojom će se istoričari još pozabaviti.

Želimo ukazati i na to da se društveni život jugoslovenskih Jevreja odvijao kroz mnogobrojne organizacije i udruženja koji su pratili život Jevreja od rođenja do smrti. Stvaranja takvih udruženja, promene, statuti, jubileji, proslave — sve je to objavljivano na stranama jevrejske štampe. Stoga, ona pruža mogućnost da se prate razne političke struje u jevrejskom nacionalnom pokretu, da se prate odnosi ove štampe prema politici Jugoslavije i drugih zemalja, odnosi među Sefardima i Aškenazima i klasne razlike između njih, a posebno se može pratiti umetnički život i rad jugoslovenskih Jevreja. Ova štampa je osnovni izvor podataka i za proučavanje pozorišnog i muzičkog života jugoslovenskih Jevreja u XX veku.

Drugi svetski rat je prekinuo bujan život ove zajednice.

Danas u Jugoslaviji dvomesečno izlazi časopis **Jevrejski pregled**, povremeno se pojavljuje **Kadima**, list jevrejske omladine Jugoslavije, a jednom godišnje **Jevrejski kalendar**.

NAPOMENE

1. Jidiš (jüdditsch), Enciklopedija Leksikografskog zavoda Jugoslavije, sv. 3, Zagreb 1958, 672: »Osnovica jezika je staronjem., izmiješan s hebr. i slav. elementima. Piše se herb. alfabetom. U štampi se upotrebljava kvadratno, a kod pisanja kurzivno pismo. Područje jidiša sezalo je od Finskog zaljeva do Azovskog mora i preko oceana u USA. Na tom jeziku postoji velika literatura koja je najvećim dijelom nastala u Nemačkoj, Poljskoj, Rusiji i USA.«
2. R. Weltsch, G. Herlitz i M. Probst, *Presse, jüdische Jüdisches Lexikon*, sv. IV, Berlin 1930, 1102-1110 (s tabelama I-XXXV).
3. Jevrejsko-španjolski (ladino), Enciklopedija Leksikografskog zavoda Jugoslavije, sv. 3, Zagreb 1958, 671: »Jezik Jevreja protjeranih potkraj XV st. iz Španjolske. Govore ga potomci tih Jevreja (Sefardi) u sjev. Africi, Turskoj, Izraelu i u balkanskim zemljama. Taj španj. jezik sa zastarjelim srednjovj. riječima i formama protkan je i riječima jezika novonastanjenih krajeva.« Za ovaj jezik upotrebljavani su i drugi termini kao: jevrejski jezik, španjolski, žudeo-espanjol, favlar in djudezmu (u Makedoniji). Mi smo se u daljem tekstu odlučili za termin »ladino« pošto je bio jedan od najrasprostranjenijih.
4. Lewis Sowdon i Joseph Fraenkel, *Press, Encyclopaedia Judaica*, sv. 13, Jerusalem 1971, 1023-1025; ovdje se navodi da je najstariji jevrejski list bio štampan u Amsterdamu 1675. na jevrejsko-španskom jeziku, a da je naziv lista bio *Gazeta de Amsterdam*.
5. U tekstu Josipa Horvata »Društveni spektar jednog stoljeća novinstva Hrvatske 1835-1935«, koji je objavljen u knjizi *Počeci štampe jugoslovenskih naroda*, Beograd 1969, str. 51, kaže se: »Do 1860. Varaždin je bio bilingvistički grad, kojemu je u obrazovnom sloju davala njemačku komponentu razmjerno brojna židovska kolonija. Iz toga su se kruga pojavili publicisti, koji su pisali njemački, ali do mailh izuzetaka, u nacionalnom duhu i interesu: Eduard Breyer, Julije Delphini, Reicherzer, te konačno Hinko Vinković likvidiran 1943. u Auschwizu u logoru.«
6. Josip Engel, urednik lista *Glas svijtu* koji je izlazio u Sarajevu 1933.
7. Jakov Alkalaj, vlasnik kluba »Zajednica« koji je 1907. izdavao istoimeni list. Moni de Buli je bio izdavač i urednik lista *Crno na Belo* koji se pojavio 1924.
8. David Alkalaj, »Društvena škola za izobražavanje srpsko-jevrejske omladine«, *Vesnik sefardske verolspovedne opštine* br. 11, Beograd 1939, 5.

9. Izgleda da se u ovoj rečenici potkrala greška; naime prevod bi mogao da glasi ovako: »Ranijih godina štampao se »ladino« slovima »Pasatiempo«, ali vreme takvih slova i časopisa je prošlo.«

10. Balfour, Enciklopedija Leksikografskog zavoda Jugoslavije, sv. 1, Zagreb 1955, 358: »God. 1916-22. ministar inostranih poslova. U tom svojstvu predvodio je u aprilu 1917. godine brit. misiju u USA, koja je imala utvrditi anglosaksonsku solidarnost u akcijama. Iste godine, 2. XI 1917, objavio je deklaraciju (Balfour Declaration), s kojom su se složile i druge sile Antante, da se u Palestini stvori nacionalni dom (national home) za Židove, ali bez štete po civilna i vjerska prava onih zajednica, koje nisu židovske.«

11. Studija je objavljena u Zborniku br. 3 Jevrejskog istorijskog muzeja, Beograd 1975, 55-212; na str. 85 stoji između ostalog: »Po izvesnom opštejugoslovenskom dogovoru između jevrejske omladine u Subotici i ostalih jugoslovenskih omladinskih cionističkih pokreta je 1940, za tu kalendarsku godinu bio je formiran redakcijski omladinski odbor »Cofe«, omladinskog glasila Saveza jevrejskih udruženja Jugoslavije. U redakciju su bili određeni Ivan Blum (koji nije bio aktivan u Tehelet Lavanu, ali je zato bio jedan od najobrazovanijih marksistički usmerenih jevrejskih omladinaca u Subotici), Đerd Hajzler, Edita Spicer i Đerd Singer. Do kraja svog mandata redakcijski odbor pripremio je i štampao jedan broj u šapirografskoj tehnici u štampariji braće Fišer, u Senoinoj ulici u Subotici.« Za list Švesna omladina kaže se na strani 85 sledeće: »Nakon toga Hajzler, Blum i Edita Spicer sami pokreću, uređuju i pišu na pisačkoj mašini list (u pet primeraka) »Švesna omladina«. Te brojeve su stavljali u džepove svojih vršnjaka u školi koje su nameravali da pridobiju za SKOJ.«

JEWISH NEWSPAPERS ON YUGOSLAV TERRITORY BEFORE 1941. (Summary of the Introduction)

The exhibition devoted to Jewish publications on Yugoslav territory before 1941 is a continuation of the research undertaken by the Jewish Historical Museum in Beograd into the publishing activities of the Yugoslav Jews. At the same time, this is an occasion to acquaint the public with another of the Museum's collections — the collections of newspapers and periodicals. Some of the exhibits belong to the library of the late Dr. Lavoslav Šik, preserved by the Jewish Community in Zagreb, while others have been lent by the library of the Jewish Community in Sarajevo.

During the Second World War, in occupied Yugoslavia, the Nazis tried to destroy not only the Jewish people but all the monuments of Jewish culture as well, so that the Jewish libraries and archives, whether private or belonging to Jewish communities and organizations, were almost annihilated. After the liberation of Yugoslavia, the Federation of Jewish Communities in Yugoslavia began the search for at least some of the scattered or hidden books, documents, periodicals and newspapers. Everything that has been found is now kept either in the Federation's library and in the Archives of the Jewish Historical Museum in Beograd, or in the libraries of some of the Communities. But the major part of the Jewish newspapers and periodicals published in Yugoslavia before 1941 have been preserved in the Zagreb National and University Library. The oldest publications, however, those from the 1880s, cannot be found in any of the Yugoslav libraries.

The exhibition presents only newspapers devoted to Jewish life and problems, excluding newspapers and periodicals of a

more general nature which were edited or published by Yugoslav Jews before 1941.

Yugoslav Jewish newspapers generally appeared as weeklies, and occasionally as fortnightlies. The youth, sports and art periodicals were normally monthlies. There were also such annual publications as three calendars and a Jewish Almanac published by the Rabbi Association.

Until the end of the First World War Jewish newspapers were mostly published in German, Hungarian and Judeo Spanish, and after that in Serbo-Croatian.

The political orientation of the newspapers was predominantly liberal. Youth newspapers were mostly under the influence of Marxism, more precisely their orientation was both Marxist and Zionist.

The appearance of the newspapers and their general content were determined by the political, social and economic circumstances in which Jews lived in different parts of Yugoslavia.

The main centres where Jewish newspapers were published before 1941 were Beograd, Zagreb, Sarajevo, Novi Sad, Subotica and Osijek. From 1888, when the first known Jewish newspaper on present-day Yugoslav territory appeared, until the Nazi occupation in 1941 more than 60 different Jewish newspapers had been published. In terms of content they could be divided into several groups: there were national, local, religious, musical, sports, youth, satirical, children, art, general, educational newspapers, as well as some published for special occasions (e. g., for the Purim holiday).

The Catalogue gives more detailed information about all the exhibited newspapers and periodicals.

KATALOG

Napomena:
listovi u katalogu navedeni su abecednim redom
po mestima u kojima su se pojavljivali

BEOGRAD

BEOGRADSKE JEVREJSKE NOVINE **Nezavisan informativni nedeljni list**

Izlazio jednom nedeljno

Vlasnik i odgovorni urednik: Žiga M. Felner

Uredništvo i administracija: Beograd, Smiljanićeva 44

Štampa: »Zadružna štamparija«

1936-1937. godine; srpskohrvatski; strana 4; 31 x 47 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: informativni list

BEOGRADSKI JEVREJSKI GLASNIK

Izlazio povremeno

Vlasnik: David Azrijel, inženjer

Uredništvo i administracija: Dobračina 10

Odgovorni urednik: Moric Hercl, trgovac

Štampa: »Narodna samouprava A.D.«

1924. godine; srpskohrvatski i ladino; strana 8; 23 x 32 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: cionistički list

BESALOM

Izlazio 1906. godine na ladinu

Ostali podaci su nepoznati

EL AMIGO DEL PUEBLO — NARODNI PRJATELJ

Izlazio jednom mesečno

Izdavač: Jevrejska opština Beograd

Odgovorni urednik: Jakov M. Alkalaj

Štampa: »Štamparija Nar. rad. stranke«

»Štamparija Koste Taušanovića«

Štamparija kod »Prosvete« S. Horovica

1888-1892. godine; ladino; strana 24; 14 x 14 cm

Nalazi se u Nacionalnoj biblioteci u Jerusalimu

Orijentacija: inforamativni, kulturno-nacionalni časopis

GLASNIK JEVREJSKE AŠKENASKE VEROISPOVEDNE OPŠTINE

Izlazio svakog 15. u mesecu

Vlasnik i izdavač: za Jevrejsku aškenasku veroispovednu opštinu

u Beogradu dr Fridrih Pops, advokat

Uredništvo i uprava Kosmajka 19

Glavni urednik: Josip Heršković

Štampa: »Sloboda« Perera i Đorđević

1941. godine; srpskohrvatski; strana 20; 24 x 31 cm
Nalazi se u nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: glasilo opštine i kulturno-informativno-politički list

GLASNIK SAVEZA JEVREJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA

Izlazio tromesečno

Vlasnik: Savez jevrejskih veroispovednih opština Jugoslavije

Uredništvo i administracija: Kralja Petra 71

Uređivao odbor, odgovorni urednik: dr David Albala

Štampa: Štamparski zavod »Orao«

1933. godine; srpskohrvatski; strana 80; 16 x 24 cm

Nalazi se u Biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije, Beograd

Orijentacija: glasilo Saveza i kulturno-informativno-politički časopis

HASALOM

Izdavač: Isak Mitrani, Skenderbegova 2

Štampa: Horovic

1903-1906. godine; ladino; format i broj strana nepoznati

Jevrejski istorijski muzej ima kopiju naslovne strane broja 2, III godišta

JEVREJSKA KORESPONDENCIJA (JEVKOP)

Izlazila tri puta nedeljno, kasnije dva puta i u poslednjoj godini jednom nedeljno

Izdavač i urednik: David A. Levi

Uredništvo i administracija: Vuka Karadžića 12 (kasnije premešteni u Knjeginje Ljubice 24)

Štampa: na listu je stajalo da je umnoženo »na vlastitoj geštetner mašini«

1936-1940. godine; srpskohrvatski; strana 2; 31 x 32 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: informativni bilten i, kako kaže izdavač, »bilten je pokrenut da bi parirao negativno dejstvo nesavesnih obaveštajnih službi«

JEVREJSKI GLASNIK

Porodični list za pouku i zabavu

Izlazio svakog petka

Vlasnik: za Društvo »Cion« dr Davnid Alkalaj

Glavni i odgovorni urednik: Isak J. Levi

Štampa: S. Horovic

1909-1910. godine; srpskohrvatski; format 4°, broj strana nepoznat
Nije sačuvan

JEVREJSKI GLASNIK

Izlazio tri puta mesečno

Vlasnik: Jevrejsko nacionalno društvo u Beogradu

Uredništvo i administracija: Dušanova 17
Odgovorni urednik: David Demajo (jedno vreme, urednik je bio Moša Altarac)
Štampa: M. Karić
1920-1921. godine; srpskohrvatski i ladino; strana 8; 23 x 32 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: glasilo Jevrejskog društva i informativno-kulturno-nacionalni list

JEVREJSKI NARODNI KALENDAR

Izlazio jednom godišnje
Izdavač: Biblioteka jevrejskog narodnog kalendara
Urednici: David A. Levi Dale, Beograd, Knjeginje Ljubice 24
Aleksandar Klein, Zagreb, Palmotićeve 16
(uredništvo je bilo i u Beogradu i u Zagrebu)
Štampa: »Sloboda« Perera i Đorđević (kalendarski deo s hebrejskim slovima štampan je u Sarajevu u štampariji Menahema Papo)
Od 1935. do 1941. izišlo je šest knjiga Jevrejskog narodnog kalendara; srpskohrvatski; 14 x 20 cm; broj strana se menjao
Nalazi se u više biblioteka
Orijentacija: kulturno-političko-nacionalni časopis
Posebna izdanja Biblioteke jevrejskog narodnog kalendara:
1. Josef Fränkel, Herzl
2. Bjalik, Izabrane pesme
3. Dr Moše Schweiger, Arlozorov
4. Molitvenik, preveo i uredio dr Šalom Freiburger

PASATIEMPO

list koji je izlazio u Beogradu oko 1905. na ladinu; nije sačuvan

SLUŽBENI LIST SAVEZA JEVREJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Izlazio svakog 15. u mesecu
Vlasnik i izdavač: za Savez jevrejskih veroispovednih opština Kraljevine Jugoslavije i odgovorni urednik Šime Špicer
Štampa: »Sloboda« Perera i Đorđević
1936-1939. godine; srpskohrvatski; strana 6; 23 x 31 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

VESNIK JEVREJSKE SEFARDSKE VEROISPOVEDNE OPŠTINE

Izlazio jednom mesečno
Vlasnik i izdavač: za Jevrejsku sefardsku opštinu u Beogradu dr David Albala, lekar
Glavni i odgovorni urednik: David A. Levi
Štampa: »Sloboda« Perera i Đorđević
1939-1941. godine; srpskohrvatski; strana 13; 23 x 30 cm
Nalazi se u Biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije
Orijentacija: glasilo opštine i kulturno-informativno-nacionalni list

VESNIK KEREN HAJESODA FONDA ZA OBNOVU PALESTINE

Izlazio povremeno

Izdavač: Keren Hajesod (Fond za obnovu Palestine)

Glavni i odgovorni urednik: Karlo Fridman

Štampa: »Beletra« Martina Komloša

1938-1940. godine; srpskohrvatski; strana 32; 20 x 27 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: glasilo Keren Hajesoda i informativno-nacionalni časopis

KARLOVAC

MJESEČNIK JEVREJSKIH KANTORA JUGOSLAVIJE

Izlazio jednom mesečno

Redakcija i administracija: nadkantor David Meisel

Štampa: Knjigotiskara D. Hauptfelda

1928-1930. godine; nemački; strana 8; 23 x 31 cm

Od januara 1930, list je promenio ime u **Monatsschrift der jüdischen Kantoren**

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: muzički list

NOVI BEČEJ

OLAMENU

Izdavač: Savez židovskih omladinskih udruženja Kraljevine S.H.S.

Uredništvo: Židovsko omladinsko udruženje Novi Bečej

Urednici: Weltman Marton, Zagreb, i Weisz Andor, Novi Bečej

Odgovorni urednik: Weisz Geza, Novi Bečej

Štampa: Štamparija Cige Jovanovića, Novi Bečej

1928. godine; mađarski; strana 8; 20 x 26 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: omladinski nacionalni list

NOVI SAD

EVER HAJARDEN

Betarski mesečnik

Izdavao i uređivao n'civut b'rit Trumpeldor b'Jugoslavija
(Rukovodstvo Saveza Trumpeldor za Jugoslaviju)

Izdavač: Viktor Štark

Odgovorni urednik: Vladislav Gutman

Uredništvo i administracija: Novi Sad, Temerinska 8

Štampa: Farkaš i Dürbeck

1934-1937. godine; srpskohrvatski; strana 16; 15 x 23 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: cionističko-revizionistički list

Godine 1937, časopis je izlazio u Osijeku

Vlasnik i izdavač: Vladislav Gutman, Zagreb

Odgovorni urednik: Milan Švarc, Osijek

Štampa: štamparija Fridman, Osijek

HAIVRI (ZSIDO HAVI FOLYOIRAT)

(jevrejski mesečni časopis)

Uredništvo i redakcija: Novi Sad, Kralja Aleksandra 12

Odgovorni urednik: dr Handler Zsigmond

Štampa: »Urania«

1923. godine; mađarski; strana 24; 23 x 30 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: umetnički časopis

JEVREJSKE NOVINE (Jüdische Zeitung)

Izlazile u početku dvonedeljno, a kasnije jednom nedeljno

Izdavač i odgovorni urednik: Hajdu Aleksandar

(kasnije se kao odgovorni urednik pojavio Weltman Martin)

Štampa: Farkaš i Dürbeck

1935-1941. godine; nemački, srpskohrvatski, mađarski; strana 4;

32 x 47 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: informativno-političko-nacionanlo-kulturni list

JEVREJSKI OPŠTINAR

List za verska kulturno-socijalna pitanja jevrejstva

Izlazio po potrebi

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Leopold Fleš

Štampa: Farkaš i Dürbeck

1937. godine; srpskohrvatski i nemački; strana 8; 23 x 32 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: lokalni kulturno-socijalni list

JUDA MAKABI

Glasilo sportskog društva »Juda Makabi«

Izlazi svakog petka

Odgovorni urednik: Lustig Nandor

Stampa: »Urania«

1926-1927. godine; mađarski; 4°

Nalazi se u Biblioteci Matice srpske

Orijentacija: sportski list

JUGOSLAVISCHE JÜDISCHE RUNDSCHAU

Wochenblatt der Gegenwart

Jugoslavenski jevrejski opšti pregled — nedeljni list sadašnjosti

Izdavač, glavni i odgovorni urednik: Fodor Ernst

Glavni saradnik: dr Roth Lazarus

Stampa: Radivoj Milutinović, Novi Sad

1935. godine; nemački; strana 6 ili 4; 28 x 41 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: informativno-nacionalno-kulturni list

JÜDISCHE VOLKSBLATT

Jevrejski narodni list

Izlazio svakog petka

Vlasnik: Jevrejski nacionalni distrikt Vojvodine

Redakcija i administracija: Armenier-Gasse, Novi Sad

Stampa: Hirschenhauser i Piliser, Novi Sad

1921-1924. godine; nemački; strana 4; 29 x 42 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: nacionalno-informativno-kulturni list

MAKABI SPORT

Nedeljni list za sportske i kulturne događaje

Vlasnik i izdavač: Lederer Vilmoš

Urednik: Nandor Lustig

1929-1930. godine; mađarski; 4°

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: sportski i kulturni časopis

MALCHUT JISRAEL

Izlazio svakog petka

Vlasnik i izdavač: Zemaljska organizacija cionista revizionista

»Vladimir Zobotinski«, za predsedništvo dr Julije Dohanj

Redakcija i administracija: zgrada Hotela »Sloboda«

Odgovorni urednik: Adalbert Vild

Stampa: Farkaš i Dürbeck

1933-1941. godine; srpskohrvatski; strana 6 do 10; 31 x 47 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: cionističko-revizionistički i informativno-kulturni list

SLAHMONES

Prigodan list, izišao za praznik Purim
Redakcija uredništvo i štamparija nisu naznačeni
1936. godine; nemački i srpskohrvatski; strana 10; 23 x 31 cm
Nalazi se u Biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije
Orijentacija: prigodan šaljiv list

TAGAR

List jevrejske nacionalne omladine

Izlazio jednom mesečno
Urednik: Samuilo Berger
Štampa: Farkaš i Dirbek
1938-1939. godine; srpskohrvatski; 8°
Nalazi se u Biblioteci Matice srpske
Orijentacija: omladinski nacionalni list

ZSIDÓ ELET

Izdavač i odgovorni urednik: Löwenberg Jenő
Urednik: Martin Komloš
Štamparija: »Urania«
1928. godine; mađarski; strana 4; 28 x 42 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: informativno-nacionalno-kulturni list

ZSIDÓ UJSÁG

Redakcija: Steve Stevanovića 5
Izdavač i odgovorni urednik: Nandor Lustig
Štampa: »Urania«
1933. godine; mađarski; strana 4; 29 x 41 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: informativno-nacionalni list

OSLJEK

CIONIJ

List opće cionističke omladine Jugoslavije

Izdavač: A. H. H. »Akiba« omladina općih cionista u Osijeku
Predstavnik i odgovorni urednik: Richard Rechnitzer
Štampa: »Frankova tiskara«, Osijek
1937. godine; hrvatskosrpski; strana 20; 15 x 22 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: omladinski cionistički list

JEVREJSKI VJESNIK

Izlazio dva puta mesečno
Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Marko Spitzer
Štampa: Miroslav Fridman
1934-1937. godine; hrvatskosrpski; strana 4; 15 x 23 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: cionističko-revizionistički i informativno-kulturni list

KADIMA

List jevrejske omladine Jugoslavije

Izlazio jednom mesečno
Izdavač: Udruženje jevrejske cionističke omladine u Jugoslaviji
»Kadima«, Osijek
Uređivao odbor, odgovorni urednik: dr Milan Spitzer
Štampa: »Frankova tiskara«
1936. godine; hrvatskosrpski; strana 16 ili 20; 15 x 23 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: omladinski, cionistički i kulturni časopis

POKRET NEZAVISNIH VJEĆNIKA BOGOŠTOVNE OPĆINE U OSLJEKU GORNJEM GRADU

Izlazio jednom mesečno
Vlasnik i izdavač: nezavisni općinski vijećnici, predstavnik Simo Braun, poslovođa
Redakcija i uprava: Kapucinska 21, Osijek
Za uredništvo: Miroslav Friedmann
Administrator i blagajnik: Karlo Fliger
Štampa: »Universal«, Osijek
1933-1935. godine; hrvatskosrpski i nemački; strana 4; 31 x 45 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: lokalno-informativni list

ZIDOVSKA SMOTRA

Purimski broj

Uredništvo i uprava: Kapucinska 3, Osijek
Purim 1910. godine; nemački i hrvatskosrpski; strana 4; 29 x 42 cm

Nalazi se u biblioteci dra L. Šika, Zagreb
Orijentacija: prigodan list

ZIDOVSKI KALENDAR 5682 (1922. godine)

Uredio redakcioni odbor

Izdavač: Josip Weisz

Štampa: Antun Rott

1921. godine; hrvatskosrpski; strana 160; 14 x 22cm

Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije

Orijentacija: kulturno-umetnički časopis

SARAJEVO

DŽEPNI KALENDAR

Izdavač: »Ezrat Jetomim«, društvo za pomoć siročadi u Sarajevu
Štamparija: Menahem Papo
Izlazio oko 1925-1927. godine; srpskohrvatski, ladino i hebrejski;
strana 84; 9 x 14 cm
Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije

JEVREJSKA TRIBUNA

Izlazila dva puta mesečno
Vlasnik i urednik: dr Sumbul Atijas
1921. godine; srpskohrvatski
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: nezavisan kulturno-politički list

JEVREJSKI GLAS

Izlazio svakog petka
Vlasnik: dr Žiga Bauer
Odgovorni urednik: dr Braco Poljokan
Štampa: »Bosanska pošta«
1928-1941. godine; srpskohrvatski i ladino; strana 8; 30 x 47 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: kulturno-politički i informativni list

JEVREJSKI ŽIVOT

Sedmični list za kulturno-politička i privredna pitanja

Vlasnik i izdavač ispred pokretača: Albert D. Kajon
Uredništvo: Despića 3, Sarajevo
Odgovorni urednik: Albert Abo Koen
Od 1926. godine, vlasnik, izdavač i urednik: Braco Poljokan
Štampa: Danijel A. Kajon
1924-1927. godine; srpskohrvatski i ladino; strana 8; 30 x 46 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: informativni i kulturno-političko-nacionalni list

LA ALBORADA

Izlazila dvonedeljno
Redakcija i adresa: Isaak Josef Salom
Odgovorni urednik: Elias E. Kajon
Urednik: Abraham Kapon
Štampa: Danijel Kajon
1900-1901. godine; ladino; strana 6; 31 x 23 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Univerzitetskoj biblioteci, Sarajevo
Orijentacija: informativni, kulturno-politički i cionistički list

NARODNA ŽIDOVSKA SVIJEST
Kulturno-politički tjednik

Izlazio svakog petka

Uredništvo i uprava: Čobanija 4

Odgovorni urednik: David A. Levi

Od 1925. godine, vlasnik i izdavač je dr Žiga Bauer, a odgovorni urednik David A. Levi

Štampa: »Bosanska pošta«

1924-1927. godine; srpskohrvatski i ladino; strana 10; 31 x 48 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Univerzitetskoj biblioteci, Sarajevo

Orijentacija: informativni, kulturno-politički i cionistički list

ŽIDOVSKA SVIJEST
Kulturno-politički tjednik

Izlazio jednom nedeljno

Uredništvo i uprava: Štrosmajerova 5

Odgovorni urednik: Mair Musafija

Štamparija: »Bosanska pošta«

1919-1924. godine; srpskohrvatski, ladino; strana 6; 31 x 48 cm

Nalazi se u biblioteci Jevrejske opštine Sarajevo

Orijentacija: nacionalni, kulturno-politički i cionistički list

SKOPLJE

LA RENASSENCIA DJUDIA EN ESCOPIA

Edita por la Organisation Sionista Locala en Escopia

Izdavač: Mesna organizacija cionista u Skoplju

Štampa: »Bratstvo«, Skoplje

1928. godine; ladino;

SUBOTICA

AUTONOMIA

Izlazila dvonedeljno

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: dr Adolf Klein

Štampa: »Hungaria«

1914-1915. godine; mađarski (dodatak listu štampan je na nemačkom i jidišu)

COFE

Glasnik Saveza udruženja jugoslovenske jevrejske omladine

Uređivački odbor: Blum Ivan, Hajsler Đerđ i drugi

Štampa: braća Fišer umnožavali na geštetner-mašini

1940. godine; nije sačuvan nijedan primerak

ELEVEN UJSAG

Zvanični glasnik prošlih poklada; štampano na balu Jevrejskog ženskog društva

Štampa: Erna Fišer

1922. godine; mađarski i srpskohrvatski

Nalazi se u Biblioteci Matice srpske, Novi Sad

Orijentacija: prigodan list

HASHOMER HAZAIR

Odgovorni urednik i izdavač: Hercber Fridješ

Štampa: Fišer i Kraus

1931. godine; mađarski;

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: omladinski cionistički časopis

ISRAEL

Jüdische Wochenschrift von Marthef

Redakcija i administracija: Nadrabinat u Bačkoj Topoli

Za redakciju odgovoran: M. Keller

Štampa: Fišer i Kraus

1924-1928(?) godine; nemački; strana 16; 23 x 31 cm

Nalazi se u biblioteci dra L. Šika, Zagreb (jedan primerak)

Orijentacija: informativni kulturno-nacionalni list

SZOMBAT

Jevrejski društveni, književni i umetnički nedeljnik

Urednik: Vidor Imre

Štampa: Fišer i Kraus

1925. godine; mađarski;

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: kulturno-umetnički list

VJESNIK AGUDAT ISRAELA

Odgovorni urednik: G. Winkler

Štampa: Mihalec

1933. godine; nemački i srpskohrvatski

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: glasilo ortodoksnih Jevreja u Subotici

List je tokom izlaženja promenio naziv u JEVREJSKI VJESNIK

VRŠAC

JEVREJSKI ALMANAH

Izlazio jednom godišnje

Izdavač: Savez rabina Kraljevine S.H.S.

Urednici: dr L. Fišer, dr M. Margel

Štampa: »Artistički zavod ud. J. E. Kirchner-a«, Vršac
1925-1930. godine; srpskohrvatski i nemački; broj strana se
menjao; 16 x 23 cm

Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije

Orijentacija: časopis za kulturno-istorijska, literarna i verska
pitanja jevrejstva

ZAGREB

BARZEL

Iton cofim bogrim

Nema podataka o uredništvu

Umnoženo na geštetneru

1937-1940. godine(?); hrvatskosrpski; strana 50; 21 x 16 cm

Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije
(jedan broj iz 1940. godine)

Orijentacija: omladinski cionistički list

GEULAT HAAREC

Vjesnik jevrejskog narodnog fronta za Jugoslaviju, Zagreb

Izlazio jednom mesečno

Izdavač: Zemaljska uprava Keren Kajemet Leisrael za Jugoslaviju

Uredništvo i uprava: Zagreb, Dolac 9

Odgovorni urednik: Rihard Herzer

Štampa: tiskara »Mekrantile«

1931. godine; hrvatskosrpski i ladino; strana 8; 23 x 31 cm.

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: glasilo organizacije Keren Kajemet — cionistički časopis

GIDEON

Glasilo jevrejske omladine Jugoslavije

Izlazio jednom mesečno

Izdavač i odgovorni urednik: dr Robert Glückstahl

Urednici: F. Reiner, C. Rothmüller, A. Sonnenfeld

Od 1926, odgovorni urednik: Drago Rosenberg

Urednici: Joel Rosenberger i Čiča Gros

Štampa: tiskarna »Merkur«

1919-1926. godine; hrvatskosrpski; strana 20; 15 x 24 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: omladinski, cionistički, kulturno-umetnički časopis

HAAVIV

Proljeće — list jevrejske djece

Izlazio jednom mesečno

Vlasnik i izdavač: Zemaljsko povjereništvo KKL za Jugoslaviju

Glavni i odgovorni urednik: dr Robert Glückstal (kasnije

odgovorni urednik dr Drago Rosenberg)

Štampa: tiskara »Merkur« (kasnije »Merkantile«)

1922-1941. godine; hrvatskosrpski; strana 20; 15 x 23 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: list za decu

HANOAR

List jevrejske omladine

(kasnije: Revija židovske omladine Jugoslavije)

Izdavač i vlasnik: Savez židovskih omladinskih udruženja u Kraljevini S.H.S. (kasnije u Jugoslaviji)

Predstavnik vlasnika u smislu zakona o štampi i odgovorni

urednik: dr Dragutin Rozenberg

Urednici: P. Wertheim, C. Rothmüller, H. Präger, M. Löwenthal

Štampa: tiskara »Mercur« (kasnije »Merkantile«)

1926-1937. godine; hrvatskosrpski; strana 24; 14 t 23 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: omladinski, kulturno-umetnički, cionistički časopis

HERUT

Vjesnik Saveza židovskih omladinskih udruženja Kraljevine Jugoslavije

Izlazio jednom mesečno

Izdavač i uredništvo: Radni odbor Saveza židovskih omladinskih udruženja Kraljevine Jugoslavije

Odgovorni urednik: dr Drago Rosenberg

Štampa: tiskara »Merkantile«

1930. godine; hrvatskosrpski; broj strana promenljiv; 23 x 31 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: omladinski cionistički list

HOZER

Ahđut Haolim

Izlazio jednom mesečno

Izdavač: Radni odbor Saveza židovskih omladinskih udruženja

Umnoženo na šapirografu i geštetneru

1928-1930. godine; hrvatskosrpski; broj strana i format su se menjali

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: omladinski cionistički list

ITON HATNUA

Izlazio jednom mesečno

Izdavač: Histadrut Hašomer Hacair u Savezu cionista Jugoslavije

Umnoženo na geštetneru

1938-1941. godine; hrvatskosrpski; strana 28; 21 x 25 cm

Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije

Orijentacija: cionistički omladinski časopis

JEVREJSKA TRIBUNA (ranije MALHUT ISRAEL)

Izlazio svakog petka

Vlasnik i izdavač: Zemaljska organizacija cionista revizionista »Vladimir Žabotinski«

Uredništvo i uprava: Zagreb, Zrinjski trg 9

Za Predsjedništvo: Ješa Gaon

Odgovorni urednik: Teodor Büchler
1937-1938. godine; hrvatskosrpski; strana 6; 32 x 47 cm
Nalazi se u biblioteci dra L. Šika, Zagreb
Orijentacija: cionističko-revizionistički list

JEVREJSKI LIST

Izlazio svake srede i subote
Vlasnik i izdavač: konzorcij za izdavanje jevrejskog lista
Odgovorni urednik i predstvanik konzorcija: Teodor Büchler
Štampa: »Grafika«
1934. godine; hrvatskosrpski; strana 6; 32 x 47 cm
Nalazi se u biblioteci dra L. Šika
Orijentacija: lokalni nacionalno-informativni list

MAKABLJEV VJESNIK

Glasilo židovskog gombalačkog i sportskog društva »Makabi« u Zagrebu

Izlazio jednom mesečno
Izdavač: Židovsko gombalačko i sportsko društvo »Makabi« u Zagrebu
Odgovorni urednik: dr iur. Oton Braun
Urednik: Samuel Deutsch
Štampa: Gustav Seligmann
1938. godine; hrvatskosrpski; strana 18; 15 x 23 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: sportski časopis

MEDURA

Izdavač: kibuc Hacofim, Zagreb
Adresa lista: Slavko Weiss, Zagreb, Mihanovićeve 36
Umnoženo na šapirografu
1930-1931. godina; hrvatskosrpski; strana 20; 17 x 21 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: omladinski cionistički časopis

MOŠAVOT

Izdavač: Savez židovskih omladinskih udruženja Tehelet Lavan
Urednici: H.L. Kara i D. Zelmanović
Umnoženo na šapirografu
1938. godine; hrvatskosrpski; strana 28; 17 x 21 cm
Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije
Orijentacija: omladinsko-cionistički časopis

OMANUT

Mjesečnik jevrejske kulture

Vlasnik i izdavač: »Omanut«, društvo za promicanje jevrejske umjetnosti u Zagrebu

Glavni i odgovorni urednik: dr Hinko Gottlieb
Urednici: E. Samlaić i L. Glesinger
Štampa: Tiskara »Merkantile«
1936-1941. godine; hrvatskosrpski; broj strana se menjao; 17 x 24 cm
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: časopis za jevrejsku umetnost i kulturu

EDICIJA »OMANUT«

izdala je do 1939.

1. J. Kinor: Kol Nidre, za solo i mješoviti zbor
2. A. M. Rothmüller: Četiri sefard. relig. narodne pjesme za mješoviti zbor
3. A. M. Rothmüller: Maouz cur (Hanuka pjesma) harmonizacija za mješoviti zbor
4. Gottlieb: Ijar, jevrejski maj i druge pjesme
5. E. E. Samlaić: Džunaj, za mješoviti zbor
6. A. M. Rothmüller: Lezihron (U spomen) H. N. Bjalik, suite za violinu, violu i violončelo
7. A. M. Rothmüller: Aforizmi, za harfu
8. A. M. Rothmüller: Aforizmi, obradba za klavir
9. A. M. Rothmüller: Psalm 15, za pjevanje i klavir (orgulje)
10. Heine: Izabrane pjesme, preveo H. Gottlieb
11. Th. Fuchs: Jevrejski ples, klavir
12. P. Dessau: Širat roe (Pastireva pjesma) za pjevanje i klavir
13. (a, b) P. Dessau: Al sefat jam Kineret (Na Kinereta žalu) za pjevanje i klavir
14. Alman: Amar lahem, za muški zbor i klavir
15. Š. Romano: Bajke, priče i slike
16. H. Jablon: Jevrejska pjesma, za violinu i klavir
17. H. Jablon: Hasidske melodije, za violinu i klavir
18. C. Roth: Jevreji u kulturi čovječanstva
19. Ž. Hirschler: Album židovskih narodnih pjesama (60 pjesama za glas i klavir)

VJESNIK SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA KRALJEVINE S.H.S.

Izlazio prema potrebi

Nema podataka o uredniku i štampariji
1924-1931. godine; hrvatskosrpski; strana 16; 33 x 30 cm
Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije
Orijentacija: informativni omladinski list

ŽIDOV

Glasilo za pitanja jevrejstva

Izdavač i odgovorni urednik: S. Spitzer

Izlazio dva puta mesečno, petkom

Štampa: »Merkantile«

1917-1941. godine; hrvatskosrpski; strana 8 (broj strana se menjao prema potrebi); 26 x 40 cm; godine 1926 format se povećao, pa je od tada 31 x 46 cm

Od 1926. godine, vlasnik lista je Savez cionista u Kraljevini S.H.S.
Odgovorni urednik: Julije Rosenberger
Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb
Orijentacija: informativni cionistički list za kulturna, privredna i
nacionalna pitanja jevrejstva

BIBLIOTEKA »ŽIDOV« ZAGREB

1. Heinrich Heine: Baharaški rabin. Novelistički torzo
2. Samuel Romano: Šelomo ben Gabriol. Književni prikaz najvećega pjesnika-filozofa srednjevjekovne hebrejske hiterature
3. Jehuda Burla-Avigdor Hameri: Četiri novele iz savremene hebrejske književnosti
4. Gur Ari: Rabi Jehuda haj Alkalaj. Monografija o zemunskom rabinu, preteći cionizma XIX vijeka
5. Hugo Herrmann: Problem Arapa u Palestini
6. Rabinson-Bistricki: Antologija novohebrejske literature pod vidom obnove židovskog naroda
7. Jichaike Grünbaum: Naše doba — doba odluke
8. Hajm Weizmann: Govor pred Kraljevskom komisijom
9. Aleksandar Licht: O mržnji i o izbavljenju
10. A. L.: Kratak izvod iz istorije Židova u Italiji — po Dubnovu

Dr. Aleksandar Licht: Potrebe i zahtjevi

Dr. S. Bernstein: Cionizam

Dr. I. Vidor: Zsidókérdés

Dr. I. Altarac: Omladinski pokret

Adolf Pollak: Zionismus

Dr. M. Traub: Durch Planung zur Werwirklichung

Schmitz-Brauner: Wahrheit über den Revisionismus

***: Zum jüdisch-arabischen Problem

ŽIDOVSKA SMOTRA

Izlazila dva puta mesečno

Vlasnik i izdavač: Herman Licht (kasniji urednik i izdavač:
Rikard Herzer)

Urednik: Aleksandar Licht

Štampa: »Pučka tiskara«, Zagreb

1906-1914. godine; nemački i hrvatskosrpski; broj strana se menjao;
25 x 26 cm

Od 1909. do 1910. godine izlazila je u Osijeku

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orijentacija: cionistički kulturno-informativni list

ZEMUN

EL LUZERO

**Organe des intérêts moraux et économiques de l' orient et des
Israelits de langues judeoespangnole**

Odgovorni urednik: Samuel R. Löwy

Štampa: J. Pulyo, Semlin

1905. godine; ladino; strana 4; 40 x 56 cm

Nalazi se u Nacionalnoj i Sveučilišnoj biblioteci, Zagreb

Orientacija: lokalni nacionalno-informativni list

Nalazi se u biblioteci Saveza jevrejskih opština Jugoslavije

Je:rejske Novine

Dr. Joachim Prit

Je:rejske Novine ZSIDÓWSÁ

MANUT

DEON

MANUJEV VESNIK

GIDEON
GEASILO
JEVREJSKE OMLADINE
JUGOSLAVIJE

HANUV-PROJEKCIJA

SCHLACHTONES

JEBREJSKE NOVINI

HANOAR
EST. ŽIDOVSKA OMLADINA JUDOSLAVIJE

HANUV

ŽIDOV KULTURNI I LITERARNI PRILOG

LAACHIK

MALXUT JISRAEL
MALXUT JISRAEL
מַלְחֻט יִשְׂרָאֵל

disches Volksblatt

ZIDOVSKA
SMOTRA

HANOAR

TECHN